

Tlačová správa agentúry FRA

Vo Viedni 7. júna 2012

Napriek existencii právnych predpisov nedochádza v praxi k realizácii práv osôb so zdravotným postihnutím

Diskriminácia osôb s mentálnym postihnutím a osôb s duševnými poruchami pretrváva napriek ratifikácii Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím Európskou úniou a 21 členskými štátmi. Dve nové správy agentúry FRA zachytávajú skúsenosti osôb s mentálnym postihnutím alebo duševnými poruchami s vylúčením a diskrimináciou. V správach sa zdôrazňuje potreba presunu od inštitucionálneho ku komunitnému spôsobu života a prepracovania právnych predpisov a politík tak, aby viac podporovali začleňovanie. Obe správy budú prezentované na medzinárodnej konferencii s názvom „Autonómia a začleňovanie“, ktorá sa koná v Kodani v dňoch 7. – 8. júna 2012.

„Je potrebné vynaložiť ešte mnoho úsilia na realizáciu práv 80 miliónov osôb so zdravotným postihnutím žijúcich v Európe. V Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím je vytýčená ambiciózna cesta k zlepšeniu situácie osôb so zdravotným postihnutím. Teraz stojí pred nami výzva v podobe jej implementácii,“ uviedol Morten Kjaerum, riaditeľ agentúry FRA. *„Z výskumu agentúry FRA vyplýva, že základné práva osôb so zdravotným postihnutím zaostávajú za právnymi zárukami, najmä ak sa začnú uplatňovať úsporné opatrenia. Táto práca slúži ako základ pre diskusie o praktických opatreniach, ktoré zmenia ich každodenný život.“*

1) Správa: „Voľba a kontrola: právo na nezávislý život“

V rámci výskumu sa skúmali skúsenosti nezávisle žijúcich osôb s mentálnym postihnutím a osôb s duševnými poruchami v deviatich členských štátoch EÚ a zistilo sa, že v **každodennom živote** často narážajú na **ťažkosti**. Hlavné problémy zahŕňajú tieto aspekty:

- právne predpisy a politiky neumožňujú osobám so zdravotným postihnutím žiť nezávisle,
- existujú negatívne postoje a predsudky, ktoré neuznávajú prínos osôb so zdravotným postihnutím pre spoločnosť,
- nedostatok pracovných príležitostí vedie k závislosti od štátnej podpory a dávok.

V správe sa uvádza, že pre úspešnosť nezávislého života je potrebné, aby sa **deinštitucionalizácia** spájala s **reformou sociálnej politiky** v oblasti vzdelávania,

zdravotnej starostlivosti, zamestnania a možností osobnej podpory. Do vypracúvania týchto politik je potrebné zapájať osoby so zdravotným postihnutím.

„Ludia pracujúci na ministerstvách a úradoch by mali pri príprave právnych predpisov a politiky hovoriť s ľuďmi ako som ja. Mali by sa nás opýtať, čo chceme a potrebujeme, a nie nám sťažovať život.“ (muž, 32 rokov, Bulharsko, s ktorým sa uskutočnil rozhovor v priebehu výskumu)

2) Správa: Nedobrovoľné umiestnenie a nedobrovoľná liečba osôb s duševnými poruchami

V druhej správe agentúry FRA sa zdôrazňuje, že **právne predpisy upravujúce nedobrovoľné umiestnenie alebo liečbu** musia zohľadňovať základné práva v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Aj keď všetky členské štáty EÚ majú zavedené minimálne ochranné opatrenia, výskum agentúry FRA v teréne poukazuje prevažne na **negatívne skúsenosti** pri nedobrovoľnom umiestnení alebo liečbe v dôsledku:

- nedostatku informácií a diskusií o postupe a situácii týchto osôb v prípadoch, keď sa s nimi o tom mohlo konzultovať, čo vedie k nedostatku kontroly nad tým, čo sa s nimi deje,
- pocitu strachu a poníženia počas liečby.

Dobrovoľné umiestnenie a liečba boli vnímané pozitívnejšie.

Obe správy agentúry FRA slúžia ako základ pre diskusie EÚ a členských štátov o tom, ako chrániť a naplňať práva osôb so zdravotným postihnutím, ktoré ich môžu použiť na podporu pri plnení svojich záväzkov v rámci Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Úplné znenie správ:

- [Nedobrovoľné umiestnenie a nedobrovoľná liečba osôb s duševnými poruchami \(hyperlink title\)](#)
- [Voľba a kontrola: právo na nezávislý život – Skúsenosti osôb s mentálnym postihnutím a osôb s duševnými poruchami v deviatich členských štátoch EÚ \(hyperlink title\)](#)

Poznámky pre redaktorov:

- Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím z mája 2008 už ratifikovalo [21 členských štátov EÚ a aj samotná EÚ](#). Toto je prvý právne záväzný medzinárodný nástroj týkajúci sa ľudských práv, ktorého zmluvnou stranou je aj EÚ. V Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím sa od signatárov okrem iných povinností vyžaduje, aby zabezpečili, že sa nezávislý život stane realitou pre všetky osoby so zdravotným postihnutím a aby podporovali ich účasť v spoločnosti na základe rovnosti so všetkými ostatnými.

- Duševné poruchy môžu vplývať na myšlienky, organizmus, pocity a správanie osoby. Patrí sem depresia, bipolárna porucha (maniodepresívna choroba), nedostatočná pozornosť/ hyperaktívna porucha, úzkostné poruchy, poruchy príjmu potravy, schizofrénia a porucha správania.
- Mentálne postihnutie je trvalý stav charakterizovaný výrazne nižšími intelektuálnymi schopnosťami ako priemer, čo vedie k obmedzeniam v oblasti intelektuálneho fungovania a adaptívneho správania. Zvyčajne je prítomné od narodenia alebo sa vyvinie pred dosiahnutím veku 18 rokov. Zahŕňa napríklad: Aspergerov syndróm, autizmus a Downov syndróm.
- Deväť krajín zahrnutých v správe Voľba a kontrola tvorí: Bulharsko, Francúzsko, Grécko, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Rumunsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko.
- Správa „Nedobrovoľné umiestnenie a liečba“ poskytuje porovnávaciu právnu analýzu 27 členských štátov EÚ spolu s osobnými skúsenosťami z deviatich krajín zahrnutých v správe „Voľba a kontrola“.
- Poslaním Agentúry Európskej únie pre základné práva (FRA) je poskytovať subjektom s rozhodovacou právomocou v EÚ a členskými štátmi poradenstvo založené na dôkazoch a tým prispievať k informovanejším, náležite formulovaným a kontextualizovaným diskusiám a politikám týkajúcim sa základných práv.

V prípade záujmu o ďalšie informácie kontaktujte tím agentúry FRA pre komunikáciu s médiami:

E-mail: media@fra.europa.eu

Tel.: +43 1 580 30 642